

Åbent referat

fra

Udvalget for Børn og Undervisning

Mødedato: Tirsdag den 22. august 2017

Mødetidspunkt: 13:00 - 17:05

Mødested: Mødelokale 3, Bytoften

Deltagere: Per Rask Jensen, Keld Jacobsen, Stig Leerbeck, Susanne Bergmann, Marianne Bruun Kristiansen, Tina Agergaard Hansen, Arne Lindberg Callesen

Fraværende: Ingen

Referent: Birthe Lastrup Carstensen

Indholdsfortegnelse

	Side
548. Godkendelse af dagsorden	1230
549. Fortsat behandling af budget 2018-2021	1231
550. Regeringens udspil 'Tro på dig selv'	1233
551. Tilknytning af 10iCampus til Ungdomsskolen	1235
552. Videreførelse af projekt 'Databaseret Skoleledelse'	1237
553. Tillægsbevilling - Udviklingsprojekt under EU-programmet Erasmus+	1240
554. National klageinstans mod mobning	1242
555. Brugerevaluering af erhvervsplaymakerordning	1245
556. Evaluering af obligatorisk erhvervspraktik	1247
557. Erfaringsanalyse af Dreng- og UngeCamps	1249
558. Orientering om prognose for dagtilbud pr. 15.7.17	1252
559. Regeringens reform - Stærke Dagtilbud	1254
560. Resultater af trivselsmåling blandt 5-årige 2017	1256
561. Undersøgelse - Plejefamiliers oplevelse af vejledning og støtte	1258
562. Området for udsatte børn og unge - status august 2017	1260
563. Dagsorden til dialogmøde med Børn og Familie	1261
564. Gensidig orientering	1262
Bilagsliste	1263
Underskriftsblad	1265

548. Godkendelse af dagsorden

Dok.nr.: 12346

Sagsid.:

Initialer: bilc

Åben sag

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Godkendt.

549. Fortsat behandling af budget 2018-2021

Dok.nr.: 14641

Sagsid.: 16/7392

Initialer: JEPO

Åben sag

Sagsfremstilling

Udvalget har den 6. juni 2017 behandlet budgetforslag for 2018-2021, herunder godkendt de tekniske tilretninger til budgettet.

De tekniske tilretninger (demografi, ændrede forudsætninger og ændret lovgivning) blev forelagt Byrådet den 20. juni 2017.

Budgetforslaget for 2018 kan opgøres således:

Udgangspunkt – budget 2017	876,880 mio. kr.
Demografi	-1,719 mio. kr.
Ændring i forudsætninger	-2,040 mio. kr.
Tidligere politiske beslutninger	-1,761 mio. kr.
Øvrige ændringer	0,053 mio. kr.
I alt budgetforslag 2018 til 6. juni 2017	871,413 mio. kr.
Derefter:	
Tekniske tilretninger	0,196 mio. kr.
Lovændringer	0,229 mio. kr.
Ny budgetforslag 2018	871,838 mio. kr.

De tekniske ændringer og lovmæssige ændringer efter udvalgsrådet den 6. juni 2017 svarer til en budgetudvidelse i alt på 425.514 kr. heraf vedrører ændringer som følge af lov- og cirkulæreprogrammet 229.224 kr.

Vedrørende tekniske tilretninger efter den 6. juni 2017 er væsentligst:

- Øgede udgifter til private daginstitutioner på grund af ændring fra puljeordning til daginstitution (pga Svaleredens ændring fra puljeordning til privat institution)
- Ændring vedr. forsikring i selvejende dagtilbud.

Ændringer som følge af lov- og cirkulæreprogrammet fremgår af bilag og drejer sig om:

- Udvidet obligatorisk dagtilbud og krav om dansk og fokus på demokrati samt udvidelse af det kommunale tilsyn i privat pasning.
- Krav og antimobbestrategi, klageadgang m.m. folkeskoleområdet.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Styrelsesloven og kommunens styrelsesvedtægt.

Økonomi

Ændringerne som følge af lov- og cirkulæreprogrammet er beregnet til en udgift på 229.224 kr. årligt.

De tekniske tilretninger er beregnet til en merudgift på 196.290 kr. årligt.

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben	Bemærkninger til Varde kommunes økonomiske konsekvenser i forbindelse med lov- og cirkulæreprogrammet 2018 på Børn- og Undervisningsudvalgets område	109369/17
2	Åben	Lov- og Cirkulæreprogram - regulering af de generelle tilskud til kommunerne i 2018 på Børn- og Undervisningsudvalgets område	106090/17
3	Åben	Oversigt over tekniske ændringer til driftsbudget efter uge 25 - 2017	47993/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at de foreslåede ændringer vedr. lov- og cirkulæreprogrammet samt tekniske tilretninger tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Taget til efterretning.

550. Regeringens udspil 'Tro på dig selv'

Dok.nr.: 14521

Sagsid.: 17/5883

Initialer: kawi

Åben sag

Sagsfremstilling

Regeringen er i maj 2017 kommet med udspillet 'Tro på dig selv' som skal medvirke til at øge andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse og opnår tilknytning til arbejdsmarkedet. Der forventes et lovforslag sommer 2017.

Målgruppen for udspillet er:

- Unge der er i grundskolens udskoling
- Unge der har – eller burde have – afsluttet grundskolen, men ikke er startet på en ungdomsuddannelse eller er i ordinær beskæftigelse
- Unge der er startet på en ungdomsuddannelse, men er faldet fra
- Unge flygtninge og indvandrere som har brug for yderligere uddannelse eller anden indsats for at få en kompetencegivende uddannelse eller komme i beskæftigelse.

Udspillet er opdelt i 3 hovedemner som er nærmere beskrevet i bilag:

1. Ny Forberedende Uddannelse og dennes indhold, styring og finansiering (omlægning af produktionsskolen, AVU, FVU, Kombinerede Ungdomsuddannelser, EGU og STU)
2. Sammenhængende kommunal ungeindsats og -ansvar, herunder understøttende funktioner i indsatsen og overgange for målgruppen
3. Politisk målsætning om 90 % i ungdomsuddannelse (erstatte 95 % målsætning).

Forvaltningens vurdering

Det vurderes at kommunen med fordel kan gå i gang med at udvikle og implementere forslagene relateret til en sammenhængende kommunal ungeindsats, imens vi afventer en politisk aftale. Et af de centralpolitiske stridspunkter er hvorvidt den Nye Forberedende Uddannelse skal forankres kommunalt eller statsligt.

Forslagene i tilknytning til den kommunale ungeindsats er i hovedtræk:

- En plan der leder til uddannelse. Planen skal sikre, at der arbejdes med de samme målsætninger på både kort og langt sigt på tværs af kommunale enheder. Planen skal også sikre, at kommunen har et overblik over oplysninger om den unge, herunder iværksatte tilbud og aktiviteter, så den unge ikke skal opleve at gentage informationer, hvis den unge skifter mellem forskellige tilbud og lovgivninger. Pt. forestår et arbejde med at undersøge om der er lovhjælp til at implementere en fælles plan
- Gennemgående kontaktperson. Unge, som ikke er i gang med en ungdomsuddannelse eller i job, får mulighed for at få én gennemgående kontaktperson til kommunen gennem hele deres forløb i det omfang, de har behov for det. Kontaktpersonen skal være et bindeled for den unge, på tværs af funktioner og forvaltninger i kommunen
- Koordinering af støtte og vejledningsfunktioner som f.eks. specialpædagogisk støtte, pædagogisk psykologisk rådgivning og misbrugsindsats.

Det er også forvaltningens vurdering, at der er behov for at nedsætte en arbejdsgruppe på tværs af Varde Kommune til udvikling og implementering af disse forslag i praksis. Repræsentanter til arbejdsgruppen skal findes i Børn og Læring, Børn og Familie, Jobcenter Varde, Tværgående Ungeindsats og ProVarde (erhvervsplaymaker). Tiltagene skal koordineres og samtænkes med arbejdet i Tværgående Ungeindsats.

Arbejdsgruppen afrapporterer løbende til Udvalget for Arbejdsmarked og Integration samt Udvalget for Børn og Undervisning.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Regeringens udspil 'Tro på dig selv'

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben 170510-Tro-paa-dig-selv-pm-fil.pdf	85108/17
2	Åben Bilag 2_Tro på dig selv	93129/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler Udvalget for Arbejdsmarked og Integration samt Udvalget for Børn og Undervisning,
at udvikling af forslagene vedrørende en kommunal ungeindsats fra regeringens udspil 'Tro på dig selv' igangsættes.

Beslutning Udvalget for Arbejdsmarked og Integration den 26-06-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

Udvalget tilkendegiver behovet for at Varde Kommune gør en aktiv indsats for at bevare et lokalt Produktionsskole tilbud.

551. Tilknytning af 10iCampus til Ungdomsskolen

Dok.nr.: 14570

Sagsid.: 17/8000

Initialer: olho

Åben sag

Sagsfremstilling

Af beslutningen om den fremtidige dagtilbuds- og skolestruktur 'Skoler og dagtilbud for alle' fremgår at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen. 10iCampus har siden etableringen været en afdeling under Sct. Jacobi Skole.

Forudsætningerne for den fremtidige tilknytning til Ungdomsskolen fremgår af folkeskolelovens §§ 22 og 33 og af bekendtgørelse af lov om ungdomsskoler. Det fremgår af disse lovhenvvisninger, at en Ungdomsskole, som en del af sit tilbud, kan tilbyde heltidsundervisning for elever i 10. klasse.

Byrådet kan desuden beslutte at en folkeskole og en ungdomsskole skal have fælles leder og fælles bestyrelse i henhold til folkeskolelovens § 24B samt ovennævnte bekendtgørelse. Ved beslutning om fælles ledelse og fælles bestyrelse for en folkeskole og en ungdomsskole skal såvel ungdomsskolebestyrelsen samt skolebestyrelsen have lejlighed til at udtale sig om den påtænkte beslutning.

Byrådet skal herefter træffe beslutning om sammensætning af den fælles bestyrelse.

Som baggrund for denne beslutning er der forvaltningsmæssigt udarbejdet en handleplan for sammenlægning af 10iCampus og Ungdomsskolen. Handleplanen er vedlagt.

Forvaltningens vurdering

Da tidsplanen for implementering af "Skole og dagtilbud for alle" indebærer at Sct. Jacobi Skole nedlægges som almen folkeskole fra skoleåret 2020/2021 og da sammenlægningen af 10iCampus og Ungdomsskolen implementeres fra 1. september 2017, er det vurderingen at skolebestyrelsen ved Sct. Jacobi Skole og Ungdomsskolebestyrelsen skal have mulighed for at udtale sig om beslutningen. De 2 bestyrelser er derfor bedt om en udtalelse. Udtalelserne er vedlagt.

Den handleplan der er udarbejdet for sammenlægningen indeholder såvel de organisatoriske forhold, administrationsgrundlaget, drift og økonomi. Det vurderes derfor at processen kan videreføres og implementeres i overensstemmelse med de love og bekendtgørelser der er på området.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Folkeskoleloven

Lovbekendtgørelse nr. 438 af 8. maj 2017

Økonomi

Ingen

Høring

Den påtænkte beslutning har været sendt til udtalelse hos Sct. Jacobi Skoles bestyrelse og Ungdomsskolebestyrelsen.

Skolebestyrelsen støtter beslutningen om at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen men peger på 6 fokusområder. Disse vurderes alle at være indeholdt/imødekommet i den udarbejdede handleplan for sammenlægning således:

- Fokuspunkt 1 vedr. bestyrelsens sammensætning. *Her fremgår det af handleplanen at der vælges direkte forældrerepræsentation fra 10iCampus, hvorfor den refererede passus fra styrelsesvedtægten ikke længere er aktuel.*
- Fokuspunkt 2 vedr. leder/medarbejder repræsentation i bestyrelsen. *Det fremgår af handleplan pkt. 1.2.2. at der vælges medarbejderrepræsentant fra 10iCampus. Vedr. afdelingslederens deltagelse i bestyrelsesmøder er det jf. styrelsesvedtægt for Varde Kommunens skolevæsen udlagt til lokal beslutning.*
- Fokuspunkt 3 vedr. afdelingslederens deltagelse i skoleledermøde. *Afdelingsledere deltager ikke i skoleledermøde men repræsenteres af den pågældende skoles leder - i dette tilfælde lederen af ungdomsskolen, der deltager i alle skoleledermøder.*
- Fokuspunkt 4 vedr. økonomi. *Fremgår af handleplanen pkt. 2.1.*
- Fokuspunkt 5 vedr. afdelingsleder på 10iCampus indgår i ledelsesteam på Ungdomsskolen. *Fremgår af organisationsdiagram pkt. 1.1. i handleplan.*
- Fokuspunkt 6 vedr. harmonisering af ressourcetildeling. *Fremgår af handleplan pkt. 2.1.*

Ungdomsskolebestyrelsen støtter beslutningen om, at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen.

Bilag:

1	Åben	Forslag til handleplan Ungdomsskolen og 10iCampus	110785/17
2	Åben	Udtalelse fra bestyrelsen ved Sct. Jacobi Skole - Udtalelse vedr. påtænkt beslutning om at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen	126686/17
3	Åben	Udtalelse fra Ungdomsskolens bestyrelse vedr. påtænkt beslutning om at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen	128019/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at den udarbejdede handleplan for sammenlægning af 10iCampus og Ungdomsskolen godkendes,

at implementeringsprocessen igangsættes i overensstemmelse hermed.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

552. Videreførelse af projekt 'Databaseret Skoleledelse'

Dok.nr.: 14687

Sagsid.: 14/11737

Initialer: olho

Åben sag

Sagsfremstilling

Kommunens folkeskoler og forvaltningen har i skoleårene 2015/2016 og 2016/2017 i samarbejde med firmaet Attractor med støtte fra A.P. Møller Fonden, gennemført et udviklingsprojekt om Databaseret Skoleledelse. Målet med projektet har været at sætte skoleledelserne i stand til at anvende tilgængelige data for at understøtte elevernes trivsel og læring i overensstemmelse med målsætningerne i folkeskolereformen. (Evaluerings af projektet vedhæftet).

På baggrund af den positive evaluering af projektet – som dog også peger på et behov for yderligere udvikling – er der i samarbejde med skoleledere og Attractor udarbejdet en ny ansøgning til A.P. Møller Fonden. Der søges om midler til videreførelse af projektet og yderligere forankring af dette i det daglige arbejde ude på skolerne.

Mens første del af projektet primært har været rettet mod skoleledelserne på de enkelte skoler er målsætningen med videreførelse af projektet at inddrage både det politiske niveau, skolebestyrelser, forvaltning, skoleledelser, vejledere, lærere og pædagoger på alle skolerne i kommunen.

Ansøgningen til videreførelse af projektet består konkret af en række seminarer, workshops, sparringssamtaler på ovennævnte niveauer, som samlet er med til at skabe yderligere kompetencer. Gennem brug af værktøjer og konkret træning i en bredere anvendelse af viden og data forventes øget engagement til bedre undervisning samtidigt med, at deltagerne får oplevelse af voksende kvalitet og kapacitet.

Ansøgningen om videreførelse har fokus på 2 centrale omdrejningspunkter:

1. Anvendelsen af data. Valide data skaber det bedst mulige fundament for at kunne træffe beslutninger om, hvordan vi kan øge elevernes læring og trivsel. Vi inddrager både kvantitative data, som er let tilgængeligt, men også kvalitative data i form af strukturerede observationer samt lærernes og vejledernes erfaringer.
2. Lærende samtaler. Data skaber først værdi, når de anvendes i lærende dialoger. Vi vil derfor arbejde med at skabe lærende dialoger om data på alle niveauer (både politisk og i bestyrelser).

Projektet videreføres under titlen: Skoleudvikling gennem databaseret praksis – fortsat samskabelse, kapacitetsopbygning og forankring.

Forvaltningens vurdering

I det tidligere kompetenceudviklingsprojekt lykkedes det at skabe åbenhed og ny praksis for anvendelsen af data. Involverede parter i første del af projektet (politikere, skoleledelser m.fl.) har erkendt værdien af at anvende data til udvikling af den fælles og individuelle pædagogiske praksis.

Evalueringen viste desuden et behov for at styrke engagementet og for at udvikle yderligere kompetencer til at kombinere brugen af egne pædagogiske data og faglige

data med testresultater og forskningsbaseret viden i lærende dialoger. Forankring kræver desuden, at alle organisationens niveauer spiller sammen.

Projektets formål er derfor at styrke elevernes læring og trivsel gennem:

- Anvendelsen af lærere og pædagogers faglige vurderinger, forskningsbaseret viden og testresultater som en naturlig del af udviklingen af skolerne og den pædagogiske praksis.
- Systematisk anvendelse af lærende samtaler om viden og data på alle niveauer i organisationen.

De nye initiativer er derfor indsatser, hvis formål er at flytte anvendelsen af viden og data fra at være et eksternt styringsredskab til at være et internt forankret udviklingsredskab. Dermed positioneres lederne som interaktive ledere, der hele tiden styrker og rammesætter de lærende enheder. Medarbejderne positioneres som medskabere af en robust praksis. Herigennem bliver brugerperspektivets data vigtige som bidrag til den samlede organisatoriske læring, herunder også elevernes løbende bidrag gennem feedbackprocesser.

På denne måde går data fra at være et værktøj til blot at forbedre de aktuelle tiltag, til også at kunne udvikle de måder, som vi læser, forstår og anvender data, så nytænkning og organisatorisk læring løbende skaber kvalitet.

Det er samlet set intentionen at forankre brugen af data, refleksionen over data og samtalerne om data, så hele organisationen deltager i en proces, hvor de nye praksisformer udvikles gennem dialoger.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Folkeskoleloven

Økonomi

A.P. Møller Fonden ansøges om 990.000 kr. til videreførelse af projekt "Databaseret Skoleledelse" under titlen: "Skoleudvikling gennem databaseret praksis – fortsat samskabelse, kapacitetsopbygning og forankring" i skoleårene 2017/2018 og 2018/2019.

Der er ingen kommunal økonomi i projektet – ud over de tidsmæssige personaleressourcer.

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben	Evalueringsrapport af skoleudvikling gennem databaseret praksis 2015-2017	124225/17
2	Åben	Ansøgning A.P. Møller Fonden - Videreførelse af Databaseret Skoleledelse - aug 17 - maj 19	125572/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at den udarbejdede ansøgning fremsendes til A.P. Møller Fonden om midler til projektet 'Skoleudvikling gennem databaseret praksis – fortsat samskabelse, kapacitetsopbygning og forankring'.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

553. Tillægsbevilling - Udviklingsprojekt under EU-programmet Erasmus+

Dok.nr.: 14669

Sagsid.: 16/6908

Initialer: lkod

Åben sag

Sagsfremstilling

Børn og Læring har søgt EU-midler til gennemførelse af et internationalt udviklingsprojekt under EU-programmet Erasmus+

Efter ønske fra skolelederne og ungdomsskolen er der udarbejdet en fælleskommunal ansøgning til Styrelsen for Forskning og Uddannelse som administrerer den danske del af EU udviklingsprogrammerne.

Udviklingsprojektet har til formål at give ledere, undervisere og administrative medarbejdere et kompetenceløft i forhold til arbejdet med den internationale dimension i undervisningen i sprogfagene, og i forhold til skolens generelle arbejde med den internationale dimension for at understøtte elevernes læring gennem fagligt og kulturel indsigt.

Med projektet kan kommunen i perioden fra september 2017 til august 2019 sende 84 medarbejdere på efteruddannelseskurser eller såkaldt "job shadowing", hvor ledere og undervisere får mulighed for at følge og hente inspiration fra kolleger i andre europæiske lande.

Projektet har fået titlen "Professional Learning Communities – Understøtter Chancelighed" (PUC) og Varde Kommune har på baggrund af ansøgningen fået bevilget 147.481 Euro (1,1 mio.kr.) til gennemførelse af det 2-årige projekt.

Skolernes vikarudgifter dækkes ikke af midlerne, men indgår som egenfinansiering og afholdes indenfor skolernes driftsbudgetter.

Forvaltningens vurdering

Varde Kommune har siden 2011 sat fokus på at udvikle det internationale arbejde både på den enkelte skole og på forvaltningsniveau.

Alle skoler har således udpeget en international koordinator, som understøtter det internationale arbejde på skolerne. Kommunen faciliterer netværksarbejdet for skolernes internationale koordinators, og for et tværkommunalt netværk, hvor der videndes med blandt andet Esbjerg, Fanø, Vejen og Billund kommuner.

Formålet med ansøgningen er fortsat at videreudvikle arbejdet med den internationale dimension på skolerne, således at de nationale og kommunale målsætninger for børnenes læring omkring interkulturel forståelse og globalt udsyn kan understøttes.

Skolerne i Varde Kommune har i skoleåret 2016/2017 modtaget undervisere fra andre europæiske lande, finansieret af ERASMUS+. Med de nye er det nu muligt for deltagerne at rejse ud i Europa og hente viden og inspiration. Det kan foregå gennem deltagelse i formelle kursusforløb på internationalt niveau (fx sproglærere) eller gennem konkrete besøg (job shadowing) på skoler i andre europæiske lande med mulighed for at følge undervisningsforløb her. Målet er at hente inspiration til undervisningsformer, metoder

og indhold i den daglige undervisning i forhold til arbejdet med den internationale dimension.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

EU programmet Erasmus+, se link:

<http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/tilskud-til-udveksling-og-internationale-projekter/programoversigt/erasmusplus>

Økonomi

Projektet har fået bevilget 147.481 Euro svarende til ca. 1,1 mio. kr. Midlerne skal primært dække rejser, ophold, kursusafgift og administration af projektet.

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Ansøgning Erasmus+ 2017 - afsendt 31.01.2017

28138/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler at det indstilles til Byrådet,

at der modtages tilskud fra Styrelsen for Forskning og Uddannelse på 1.106.000 kr., og der gives en indtægtstillægsbevilling på beløbet,

at der gives en tillægsbevilling på 1.106.000 kr. til projektets gennemførelse.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Forelægges Byrådet med anbefaling.

554. National klageinstans mod mobning

Dok.nr.: 14568

Sagsid.: 16/9154

Initialer: olho

Åben sag

Sagsfremstilling

I 2016 kom 'Aktionsplan for at forebygge og forhindre mobning' udarbejdet af Børns Vilkår, Børnerådet, Red Barnet og Undervisningsministeriet med input fra relevante organisationer. På baggrund af anbefalinger heri blev ændringer i undervisningsmiljøloven og folkeskoleloven vedtaget den 28. marts 2017 med ikrafttrædelse den 1. august 2017.

Loven medfører:

- Skærpede krav til antimobbestrategi på skolerne
- Klageadgang til kommunalbestyrelsen
- En statslig klageindsats under Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM).

Byrådet vil efter den 1. august 2017 som udgangspunkt skulle tage stilling til enhver sag, hvor en elev eller dennes forældremyndighedsindehavere er utilfreds med skolens handlingsplan til at håndtere en konkret mobbesag. Hvis Byrådet ikke giver klager fuldt medhold, skal sagen sendes videre til den nationale klageinstans.

De almindelige regler om intern delegation i kommunestyret giver Byrådet ret til at kunne overlade vurderingen af klagen til forvaltningen, herunder skolens leder. Byrådet skal derfor forholde sig principielt til, hvor klagesager skal behandles. I sidste ende er det dog Byrådets ansvar, at sager bliver behandlet.

Såfremt forslaget til procedure for klagebehandling godkendes vil denne indgå som bilag til 'Styrelsesvedtægt for Varde kommune skolevæsen'.

Proceduren vil ligeledes blive lagt på skolernes hjemmesider sammen med skolernes antimobbestrategi.

Forvaltningens vurdering

Ændringen af folkeskoleloven og bekendtgørelsen om elevers og studerendes undervisningsmiljø medfører at kommunens folkeskoler skal have en antimobbestrategi, herunder om digital mobning. Lovændringen medfører i forlængelse heraf at skolernes ledelse i konkrete tilfælde af problemer med mobning eller lignende inden for en fastsat frist vil skulle udarbejde en konkret handleplan.

Ændringen medfører at der oprettes en national klageinstans under Dansk Center for Undervisningsmiljø, hvortil afgørelser af henholdsvis skolens ledelse og/eller Byrådet kan indklages.

Som en konsekvens heraf skal Byrådet sikre, at skolerne har udarbejdet en antimobbestrategi og derudover fastlægge en procedure for klagebehandling, herunder afklaring af hvem kompetencen delegeres til.

Ved en gennemgang af de enkelte skolers hjemmesider fremgår det, at alle skoler i Varde Kommune allerede har en antimobbestrategi eller har en handleplan i forhold til hvorledes udfordringer med mobning skal håndteres på skolen. Efter lovændringen vil skolernes handleplan/strategier dog skulle opdateres i forhold til også at indeholde foranstaltninger mod digital mobning, idet ikke alle skolers indsatser er tydelige nok på dette felt.

Forvaltningen vurderer således at alle skoler skal gennemgå – og i givet fald – revidere deres antimobbestrategier/handleplaner, så disse bringes i overensstemmelse med de ændrede lovkrav.

Forvaltningen har på baggrund af de ændrede lovkrav udarbejdet et udkast til procesplan og til procedure for klagebehandling (vedlægges).

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Folkeskoleloven

Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø Lov nr. 311 af 4. april 2017

Økonomi

Varde Kommune har samlet fået tilført 66.224 kr. til implementering af lovændringer på alle niveauer herunder de handleplaner skolerne skal udarbejde samt til dækning af udgifter ved behandling af klagesager.

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben	KL - Den national klageinstans mod mobning i skolen træder i kraft	109795/17
		01.08.2017	
2	Åben	Forslag til procesplan for implementering af antimobbestrategi på skoler	112325/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler, at det indstilles til Byrådet,

at forslag til proces og procedure for behandling af klager i forbindelse med mobning i skolerne godkendes, herunder at kompetencen til behandling/afgørelse af klagesager delegeres til skolechefen.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Forelægges Byrådet med anbefaling.

Udvalget henstiller til at skolechefen udnytter muligheden for at indhente uvildig bistand i sagen i en eventuel klagebehandling.

Udvalget tilkendegav, at man hverken accepterer eller tolererer mobning på skolerne i Varde Kommune. Udvalget ønsker at følge området tæt og at der kommer en evaluering i juni 2018. Udvalget præciserede endvidere at en telefonisk henvendelse vedr. mobning sidestilles med en skriftlig henvendelse og notatpligten præciseres.

Det skal tydeligt fremgå af skolernes hjemmeside at Dansk Center for Undervisningsmiljø kan kontaktes direkte.

555. Brugerevaluering af erhvervsplaymakerordning

Dok.nr.: 14376

Sagsid.: 16/162

Initialer: trma

Åben sag

Sagsfremstilling

Erhvervsplaymakeren arbejder med at fremme samarbejdet imellem skolerne og erhvervslivet i Varde Kommune ved at indgå aftaler om læringsforløb med skolerne og lokale virksomheder. Erhvervsplaymakerens hovedformål er herigennem at sikre, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, og at der fremadrettet kan skaffes kvalificeret arbejdskraft til kommunen. Dette skal være med til at understøtte optaget på erhvervsuddannelserne fra år til år, hvor optaget af en ungdomsårgang i 2016 var 19,83% og 22,85% i 2017.

Erhvervsplaymakerens indsats med at etablere kontakt og samarbejde mellem skoler og virksomheder medvirker til, at skolerne får en tættere kobling til praksis. Dette sker med henblik på at optimere elevernes læring og viden om det lokale erhvervsliv og mulige karriereveje. Virksomhederne får mulighed for at præsentere sig for de unge, med henblik på at kunne rekruttere arbejdskraft til fremtiden.

Erhvervsplaymakerordningen blev igangsat 1. februar 2016 for en 2-årig projektperiode frem til 1. februar 2018. Ordningen er forlænget indtil udgangen af 2019. Som led i den videre udvikling af erhvervsplaymakerens projekt og arbejde er der i foråret 2017 udarbejdet en evalueringsrapport om ordningen.

Evalueringen tager udgangspunkt i spørgeskemabesvarelser fra elever, lærere og virksomheder samt erhvervsplaymakerens egne bemærkninger. Evalueringsens formål er at vise brugernes holdninger til læringsforløbenes brugbarhed, indhold og anvendelighed i forhold til ordningens hovedformål.

Forvaltningen har udarbejdet en rapport, hvoraf evalueringens metoder og detaljer fremgår.

Ud fra elevernes besvarelser kan følgende fremhæves:

- 90% af eleverne svarer, at de i 'nogen grad', 'høj grad' eller 'meget høj grad' har fået indblik i arbejdet på den virksomhed, de besøgte.
- 76% af eleverne svarer, at de synes undervisningen bliver 'interessant' eller 'meget interessant', når den kombineres med besøg på virksomheder.

Ud fra lærernes besvarelser kan følgende fremhæves:

- 86% af lærerne vurderer, at det i 'høj grad' eller 'meget høj grad' giver mening at flytte undervisningen ud på virksomhed.
- 76% af lærerne vurderer, at læringsforløbet som klassen besøgte levede op til forventningerne.

Ud fra virksomhedernes besvarelser kan følgende fremhæves:

- 78% af virksomhederne svarer, at det i 'høj grad' eller 'meget høj grad' giver mening for dem at deltage i forløbene.
- 100% af virksomhederne svarer, at de vil være interesserede i deltage i fremtidige og/eller lignende forløb.

Erhvervsplaymakeren har følgende generelle bemærkninger til evalueringen:

- For størstedelen af virksomhederne er deltagelsen i forløbene i høj grad en platform for fremtidig rekruttering.
- Ved besøget på den enkelte virksomhed skal den enkelte elev danne sig en mening omkring arbejdet på virksomheden, så eleven kan spore sig ind på interessante jobmuligheder.
- Det er vigtigt at lærerne føler, at de kan bruge læringsforløbene aktivt i deres undervisning både før og efter, særligt set i forhold til faget 'Uddannelse og job'.

Forvaltningens vurdering

Forløbene som er udarbejdet i forbindelse med erhvervsplaymakerordningen er blevet positivt modtaget blandt elever, lærere og virksomheder. Den kvalificerede, interessante og effektive måde, hvorpå forløbene præsenterer forskellige professioner og jobmuligheder, som udbydes på erhvervsuddannelserne, er med til at give kommunens udskolingselever et oplyst grundlag at træffe valg om uddannelse på. Yderligere understøtter ordningen den almindelige indsats for, at flere elever vurderes uddannelsesparate, og at flere elever vælger erhvervsuddannelse.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Intet

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Evaluering - Erhvervsplaymaker

75458/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at brugerevalueringen af erhvervsplaymakerordningen tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Brugerevalueringen blev taget til efterretning.

556. Evaluering af obligatorisk erhvervspraktik

Dok.nr.: 14681

Sagsid.: 16/625

Initialer: trma

Åben sag

Sagsfremstilling

Udvalget besluttede d. 18. januar 2016 at indføre obligatorisk erhvervspraktik i 8. klasse. Erhvervspraktikken skal give den enkelte elev mulighed for at træffe valg om fremtidig uddannelse og job på et informeret grundlag.

Denne sagsfremstilling behandler de erfaringer omkring obligatorisk erhvervspraktik, som er blevet gjort i skoleåret 2016/2017 og den evaluering, som forvaltningen har udarbejdet på baggrund heraf.

Evalueringen er udarbejdet på baggrund af spørgeskemasvar fra eleverne og interviews med lærere på folkeskolerne. Hovedtrækkene herfra er følgende:

- 88% af deltagerne havde en god oplevelse af at være i den obligatoriske erhvervspraktik
- 80% af deltagerne oplever, at de i 'høj grad' eller i 'meget høj grad' fik indblik i arbejdet og hverdagen hos den virksomhed, hvor de var i praktik
- 71% af deltagerne vurderede at virksomheden, hvor de var i praktik, i 'høj grad' eller i 'meget høj grad' var god til at fortælle om dagligdagen på virksomheden
- 79% af deltagerne oplevede, at de i 'høj grad' eller i 'meget høj grad' blev inddraget i virksomhedens hverdag og opgaver
- 58% af deltagerne vurderer, at undervisningen i skolen bliver 'interessant' eller 'meget interessant' når den kombineres med erhvervspraktik
- 80% af eleverne vurderer, at de i 'nogen grad', i 'høj grad' eller i 'meget høj grad' er blevet afklaret omkring fremtidig uddannelsesretning efter at have deltaget i erhvervspraktikken
- Lærerne oplever samarbejdet med Ungdommens Uddannelsesvejledning som afgørende for, hvad eleverne opnår med erhvervspraktikken
- Lærerne vurderer, at de med erhvervspraktikken får yderligere opgaver, da lærerne skal understøtte elever, som har svært ved at finde praktikpladser
- Lærerne vurderer, at erhvervspraktikken har en positiv effekt på eleverne i forhold til motivation for undervisningen, når man vender tilbage til skolerne. Virksomhedens tilgang til og inddragelse af eleverne i arbejdet på stedet er afgørende for elevernes oplevelse af praktikken.

I arbejdet med at videreudvikle obligatorisk erhvervspraktik er det vigtigt at fokusere på samarbejdet imellem skole og virksomhed samt det engagement, som virksomheden viser eleven, når først praktikken er sat i gang. Eleverne vurderer selv at få et godt udbytte af praktikken til afklaring af fremtidige valg og at få forståelse for hvad det indebærer at arbejde i en virksomhed. Det er positivt og rammer hensigten med den obligatoriske erhvervspraktik.

Forvaltningens vurdering

Den obligatoriske erhvervspraktik i 8. klasse har fremmet elevernes forudsætninger for gode fremtidige uddannelses- og skolevalg. Den obligatoriske erhvervspraktik

understøtter ligeledes den almindelige indsats for at flere elever vurderes uddannelsesparate og at flere elever vælger erhvervsuddannelse. Yderligere er der elever, som oplever udfordringer ved at få etableret en kontakt til praktiksted, hvilket vil være et fokuspunkt for udviklingen af den obligatoriske erhvervspraktik fremover.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen – LBK 747 20/6-2016, særligt § 9 stk. 4.

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Erfaringsanalyse Obligatorisk erhvervspraktik i 8. klasse (pdf)

131967/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at evalueringen tages til efterretning, og

at der følges op på effekten, når der er grundlag herfor.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

557. Erfaringsanalyse af Dreng- og UngeCamps

Dok.nr.: 14378

Sagsid.: 17/2893

Initialer: trma

Åben sag

Sagsfremstilling

Varde Kommune har siden sommeren 2015 afholdt 2 DrengCamps og 2 UngeCamps for fagligt udfordrede drenge på klassetrinene 5.-9. klasse. Campkonceptet udløber af Erhvervsskolereformprojektet. Drengenes faglige udfordringer har kunnet tage udgangspunkt i manglende motivation for læring, svigtende selvtillid i forhold til faglige præstationer samt sociale udfordringer.

Da campprojektet har forløbet over 2 år, har forvaltningen udarbejdet en erfaringsanalyse af de lærings- og motivationsmæssige effekter, som de respektive Dreng- og UngeCamps har bidraget med for målgruppen af drenge.

I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at de langsigtede effekter omkring øget fagligt niveau hos deltagende drenge – målt på resultater i nationale tests og ved Folkeskolens Afgangsprøver – endnu ikke med sikkerhed kan afdækkes meningsfuldt i forhold til at konkludere på Dreng- eller UngeCampens positive betydning for deltagernes faglige progression.

Drengenes gennemsnitlige faglige progression spænder, set over alle afholdte camps, over følgende:

- Læsning: fra 2,1 læringsår til 5,1 læringsår
- Stavning: fra 2,1 læringsår til 3,4 læringsår (kun UngeCamp)
- Matematik: fra 1,4 læringsår til 6,5 læringsår

Resultaterne varierer fra camp til camp, men dette skyldes, at deltagergrupperne er forskellige fra år til år, og de kan derfor opleve forskellige faglige udfordringer.

Enheden 'læringsår' anvendes af Løkkefondens DrengAkademiet og tager udgangspunkt i læringseffektteori. Læringsår anvendes, da kommunens koncept for både Dreng- og UngeCamps tager udgangspunkt i og er indkøbt fra DrengAkademiets anerkendte koncept. Læringsår er på nuværende tidspunkt ikke direkte sammenligneligt med den måde, som Folkeskolen måler progression i læring. Derfor skal resultaterne for Dreng- og UngeCamps alene ses som det faglige løft, den enkelte dreng har opnået.

Erfaringsanalysen fokuserer på de motivationsmæssige og sociale effekter af deltagelse på Dreng- eller UngeCamp samt de ydre faktorer, som har betydning for drengenes læring, blandt andet skole-hjem-forvaltning-samarbejdet, forældre som motiverende og positive medspillere for drengenes fortsatte motivation og faglige udvikling. Analysen tager udgangspunkt i interviews afholdt med drenge, forældre og lærere, hvor hovedfokus har været den oplevede effekt af campdeltagelsen. Fra de udførte interviews kan følgende hovedpointer fremhæves:

- De deltagende drenges motivation for at deltage aktivt i det faglige skolearbejde på hjemskolen er steget markant, samtidig med at drengene har en oplevelse af at have rykket sig fagligt.

- Drengene nævner, at det, som de værdsatte mest ved Dreng- og UngeCampen, var det sociale aspekt, forstået ved, at drengene på campen var sammen med ligesindede og jævnaldrende med samme udfordringer som dem selv.
- Forældrene oplever, at drengene har rykket sig fagligt, samtidig med at drengene over campforløbet er modnet i forhold til faglig selvtillid og motivation.
- Hjemskolelærerne oplever, at der mangler en central og tydelig brobygningsfunktion for drengene fra camp til hverdagen i folkeskolen. Denne kunne tage udgangspunkt i en individuel udtalelse om hver enkelt dreng fra campledelsen til hjemskolelæreren.
- Hjemskolelærerne oplever, at 'læringsår' som drengene måles på, er svært overførbart til en almindelig målestok, som lærerne kan anvende i deres faglige arbejde med den enkelte dreng. Yderligere efterspørger lærerne et værktøj til at kunne understøtte drengenes faglige progression ved tilbagevenden til den almindelige klasse.
- Nogle forældre oplever, at der er en manglende opfølgning fra den enkelte skoles side, hvorved drengene, når de vender tilbage til deres normale skolegang, måske ikke oplever den store forandring i hverdagen, som Dreng- og UngeCampen har til hensigt at medføre.
- Nogle forældre oplever, at effekten af overlevering fra camp til skole har den modsatte effekt i forhold til den intenderede, idet forældrene i nogle tilfælde oplever manglende opbakning fra skolens side, hvorved der skabes større afstand imellem forældrenes og skolens fælles forståelse af den enkelte drengs fremtidige progression.

Forvaltningens vurdering

Dreng- og UngeCampprojektet har bidraget positivt til de deltagende drenges faglige progression og selvbevidsthed gennem de aktiviteter, koncepter og strategier, som introduceres og anvendes målrettet i forbindelse med drengenes faglige udvikling på den enkelte camp.

Med afsæt i erfaringsanalysens hovedpunkter vil det fremadrettede udviklingsarbejde omkring videreførelse af campkonceptet i høj grad fokusere på et øget samarbejde med skoler omkring brobygning mellem camp og skole. Til at varetage samarbejdet, brobygningen samt videreudviklingen og videreførelsen af konceptet er Ungdomsskolen valgt som hovedaktør.

Ungdomsskolen vil i forbindelse med opfølgning på den netop gennemførte DrengCamp 2017 implementere følgende ændringer i forhold til skole-hjem-camp-samarbejdet:

- Dansk- og matematiklærerne fra skoler med deltagende drenge var inviteret til at overvære forældremødet på DrengCampens finaledag. Formålet var at give en fælles overlevering til gavn for fremtidigt samarbejde mellem forældre, skole og camp omkring den enkelte drengs personlige og faglige progression.
- I løbet af skoleåret 2017/2018 inviteres drengene til 3 sociale aktiviteter i Ungdomsskole regi. Formålet er at fastholde drengenes fokus på de positive karaktertræk og relationer fra campen.
- Efter DrengCampen tilbydes drengene supplerende undervisning i dansk og matematik i Ungdomsskole regi.
- Ungdomsskolen stiller sig til rådighed for opfølgende samtaler med den enkelte skoleleder, undervisere, forældre og/eller dreng efter behov.
- Rekruttering af drenge ved kommende camps vil i endnu højere grad tage udgangspunkt i samarbejdet imellem faglærerteams og Ungdomsskolen for at

sikre, at drenge, som måske ikke ser sig selv om målgruppen for camp, ansøger om deltagelse.

Det er vigtigt, at samarbejdet imellem skoler og camp har fokus på, hvordan de fastholder og udvikler de deltagende drenge faglige progression efter camp, og her er især øget involvering af hjemskolelærerne vigtigt. Målet er her, at campkonceptet kan blive en integreret del af den øvrige undervisning, som foregår på skolerne. I samme ombæring er det yderligere vigtigt, at drengene oplever forståelse for og viden omkring deres oplevelser på camp.

Ved at støtte deltagende drenge faglige progression understøtter Dreng- og UngeCampprojektet ligeledes den almindelige indsats for at flere elever vurderes uddannelsesparate.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Det samlede lovgrundlag for folkeskolen, Ungdommens Uddannelsesvejledning og ungdomsuddannelserne – herunder ny folkeskolereform og erhvervsskolereform.

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben	Erfaringsanalyse Dreng og ungecamp	104828/17
2	Åben	Oversigt - Faglige progression, Dreng- og UngeCamps 2015-2017	124967/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,
at evalueringen tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Evalueringen blev taget til efterretning.

558. Orientering om prognose for dagtilbud pr. 15.7.17

Dok.nr.: 14712

Sagsid.: 17/422

Initialer: ANBR

Åben sag

Sagsfremstilling

Pr. 15. juli 2017 foreligger prognosen for børnehaverne og vuggestuerne for perioden 1. august 2017 – 31. juli 2018.

For børnehaverne viser prognosen, at der i 2017/2018 forventes at blive ca. 23 færre børnehavebørn end i 2016/2017.

Der er 4 institutioner/afdelinger med 35 børn eller færre. Det laveste gennemsnitlige børnetal i perioden er således Billum Børnehave med 20 børn (+1 0-2 års barn), Børnehaven Regnbuen i Horne med 22 børn (+5 0-2 års børn), Børnehaven Lundparken i Lunde med 25 børn (+1 0-2 års barn), Starup Børnehave med 32 børn (+2 0-2 års børn).

Herudover ses der i prognosen, i forhold til prognosen for 2016/17, et fald på 5 børnehavebørn eller derover i Skovbrynet i Ølgod (-24), Børnehaven Vestervold i Varde (-12), Naturligvis i Ansager (-5) og Årre Børnehave (-5).

Status for vuggestuer og 0-2 års pladser

Der er fuld belægning i vuggestuerne i Varde by, undtaget den nye vuggestuegruppe i Sønderallé, hvor der ifølge prognosen vil være 6 børn. Vuggestuegrupperne er indtil videre opnormeret frem til 31. juli 2018. Der er ligeledes fyldt op i dagplejen i Varde by, herunder den nyoprettede stordagpleje.

Skovbrynet i Ølgod er midlertidigt opnormeret, men ser ud til at lande på et gennemsnit i perioden på 12 børn. Derudover ses et fald i vuggestuegrupperne i oplandsbyerne, hvor Agerbæk Børnehus ser ud til at få et fald fra 11 til 8 børn, Mælkevejen i Nr. Nebel fra 11 til 10 børn og Møllehuset i Tistrup ser ud til at få et gennemsnit på 7 børn.

Status for 0-2 års pladserne viser et gennemsnit på 2 børn i Starup Børnehave, 1 barn i Børnehaven Lundparken i Lunde og 4 børn i Børnehaven Regnbuen i Horne. Der vil ingen børn være i Billum Børnehaves 0-2 års pladser.

Forvaltningens vurdering

Den nye prognose viser, at 8 institutioner i 2017/18 kommer ned på 45 børn og derunder. Såfremt det faldende børnetal fortsætter i disse områder forventes flere institutioner at komme under pres i forhold til det nuværende tildelingskriterium.

For såvel vuggestuepladser som 0-2 års pladser gælder, at der er børn, der endnu ikke skrevet op/endnu ikke er født, hvorfor prognosen herfor er usikker.

Det skal påpeges, at der er tale om prognoser. Der kan i sagens natur ikke tages højde for forældreønsker, til- og fraflytning mv.

En anden ukendt faktor er antallet af flygtningebørn. I 2016 modtog vi 48 børn med flygtninge baggrund i alderen 0-6 år. Hvor mange flygtningebørn, der modtages i det nye

prognose år, vides ikke, men tallet forventes at blive lavere, da kvoten af flygtninge til Varde Kommune er faldet. Vi har indtil videre modtaget 6 flygtningebørn i 2017 i denne aldersgruppe.

Med den hidtidige midlertidige opnormering af vuggestuepladser og etableringen af yderligere 12 midlertidige vuggestuepladser og 10 pladser i stordagpleje vurderer forvaltningen, at der samlet set er tilstrækkelig kapacitet af 0-2 års pladser i Varde by.

I forbindelse med strukturændringen på dagtilbudsområdet vil der blive taget højde for et tilstrækkeligt antal permanente pladser på 0-2 års området i Varde by.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Dagtilbudsloven

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Prognose for dagtilbud 2017/2018

5721/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at orientering om prognosen pr. 15. juli 2017 for børnetallet for dagtilbudsområdet for perioden 1. august 2017 – 31. juli 2018 tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Orienteringen blev taget til efterretning.

559. Regeringens reform - Stærke Dagtilbud

Dok.nr.: 14145

Sagsid.: 17/5533

Initialer: ANBR

Åben sag

Sagsfremstilling

Reformen 'Stærke Dagtilbud' er blevet vedtaget. Overskriften er 'Mere læring og trivsel for børn i dagtilbud og mere fleksibilitet for børnefamilierne'.

Den nye reform lægger op til en styrket pædagogisk læreplan, med vægt på pædagogfaglighed i institutionerne og flere pædagoger til de mest udsatte institutioner. Aftalen betyder, at det fælles pædagogiske grundlag i dagtilbudsloven skal gøres tydeligt. Herunder arbejdet med den lokale pædagogiske læreplan og læringsmiljøer, som dog ikke skal medføre en masse nye krav om dokumentation, skemaer og procedurer.

Om dagtilbudsreformen

Regeringen og forligspartierne har sat 580 mio.kr. af frem til år 2020 og herefter 120 mio.kr. årligt i forhold til reformen 'Stærke Dagtilbud'.

Reformen indeholder 24 elementer fordelt på 3 hovedoverskrifter. Herunder:

Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier. Fra 2017-2020 sætter aftaleparterne knap 60 millioner kroner af til bl.a. kombinationstilbud til familier med skæve arbejdstider, mulighed for deltidstilbud under barsel eller forældreorlov samt større gennemsigtighed gennem ny informationsportal.

Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv. Fra 2017 til 2020 sætter aftaleparterne omkring 300 mio.kr. af til bl.a. en styrket pædagogisk læreplan samt flere pædagoger til socialt udsatte institutioner.

Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse. I årene 2017-2020 betyder aftalen, at der bliver sat omkring 210 mio.kr. af til bl.a. implementering af en styrket pædagogisk læreplan på pædagoguddannelsen samt efter- og videreuddannelse af ledere og faglige fyrtårne.

Forvaltningens vurdering

Varde Kommune er på forkant med en stor del af aftalens 24 elementer igennem arbejdet med målene i aftalestyringen (læring, trivsel og chancelighed) og initiativer som God Start, PREP kurser, ICDP, trivselsmålinger, brugertilfredshedsundersøgelser, styrket læreplan og FITH (Fra Intention til Handling), hvor der i 2017 er særligt fokus på forældresamarbejde.

Der er på nuværende tidspunkt ikke kommet lovændringer i forlængelse af reformen, hvorfor det ikke er muligt uddybende at beskrive konkrete konsekvenser for dagtilbudsområdet i Varde Kommune.

Vi forventer, at vi får en opgave i forhold til følgende centrale punkter i reformen:

- Åbningstider i dagtilbud
- Dagtilbud og sundhedsplejen - tættere samarbejde med henblik på fremadrettet af kunne etablere familiegrupper i dagtilbud. Dette vil blive et forsøgsprojekt hvor regeringen har afsat 60 mio.kr.

- De socioøkonomiske forhold i de enkelte dagtilbud skal afklares, med henblik på at øge antallet af uddannede pædagoger der, hvor der er mange børn i udsatte positioner. Her har regeringen afsat 45 mio.kr. i 2018 og 83 mio.kr. årligt fra 2019 og frem.
- Måltrettet indsats i forhold til at styrke samarbejdet i overgangen fra dagtilbud til skole.
- Øget tilsyn og krav om at der skal arbejdes med læring i de private pasningsordninger – hvor det er kommunen som har tilsynsforpligtigelsen.
- Kompetenceløft af dagplejere, ledere og faglige fyrtårne, hvor der fra regeringens side er afsat 170 mio.kr. Her kan der forventes en egenfinansiering i forhold til at sende medarbejdere på kompetenceudvikling.

Varde Kommune har indgået politisk aftale om deltagelse i 'Partnerskab for udvikling af kvalitet i dagtilbud', hvor implementering af reformen og heraf følgende lovændringer vil indgå som et naturligt element.

Organisatorisk forankres Partnerskabet og arbejdet med implementering af dagtilbudsreformen i arbejdsgruppen 'God Start'.

En uddybende beskrivelse af reformen ses i publikationen Stærke Dagtilbud (dok 76555-17) eller via <http://socialministeriet.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2017/apr/mere-laering-og-trivsel-for-boern-i-dagtilbud-og-mere-fleksibilitet-for-boernefamilierne/>

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Dagtilbudsreform og dagtilbudsloven

Økonomi

Høring

Ingen

Bilag:

1	Åben	Publikation - Stærke Dagtilbud	76555/17
2	Åben	Stærke Dagtilbud	98901/17
3	Åben	Stærke Dagtilbud overblik over initiativer	107875/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at orientering om dagtilbudsreformen tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Orienteringen blev taget til efterretning.

560. Resultater af trivselsmåling blandt 5-årige 2017

Dok.nr.: 14603

Sagsid.: 17/654

Initialer: memn

Åben sag

Sagsfremstilling

Der er i maj 2017 gennemført en trivselsmåling blandt 5-årige i de kommunale og selvejende dagtilbud. Undersøgelsen er en gentagelse af en tilsvarende undersøgelse fra 2016, hvilket giver mulighed for at sammenligne resultaterne herfra.

I alt har 437 børn besvaret spørgsmålene i 2017 mod 460 i 2016.

Trivselsmålingen tager udgangspunkt i aftalestyring for dagtilbud i perioden 2016-2019, hvor det for målet om trivsel, er et succeskriterium at 'der er progression i den generelle trivsel blandt de 5-årige i dagtilbuddet'.

Trivselsmålingen giver mulighed for at følge udviklingen i trivslen og kan understøtte lokale tiltag for øget trivsel blandt alle børn i dagtilbud.

Trivselsmålingen er foretaget ved hjælp af værktøjet 'Det talende spørgeskema' fra dagtilbudstermometeret, som er udviklet af Dansk Center for Undervisningsmiljø. Spørgsmålene læses op af systemet, og barnet kan svare ved at trykke på forskellige symboler og farver, der betyder henholdsvis 'ja', 'nej' eller 'måske'. Dermed sikres det, at alle børn får stillet spørgsmålene på samme måde.

Spørgsmålene omhandler både det psykiske-, fysiske- og æstetiske børnemiljø i børnehaven. Det kan f.eks. være spørgsmål om relationer, legeplads, støj, drillerier og hygiejne.

Forvaltningens vurdering

Trivselsmålingen giver et godt billede af de 5-åriges trivsel og er et godt redskab i forhold til at målrette den pædagogiske indsats med at højne alle børns trivsel. Det skal dog påpeges, at undersøgelsen er et øjebliksbillede den dag, hvor barnet er blevet spurgt. Samtidig begrænser det børnenes mulighed for at nuancere deres besvarelse, at de blot kan svare 'ja', 'nej' eller 'ved ikke'. Derfor er det vigtigt, at være undersøgende på børnenes besvarelser, før eventuelle tiltag iværksættes.

I forhold til at vurdere, om der har været progression i den generelle trivsel, kan det opsummeres i spørgsmålet 'Er du glad for at gå i børnehaven?'. Dette spørgsmål svarer 93% af børnene 'ja' til i 2017 mod 89% i 2016.

Derudover er der blandt andet en positiv udvikling ved følgende spørgsmål:

- Har du været med til at drille nogle af de andre børn? (2016: 20%, 2017: 15%)*
- Fortæller du det til en voksen, når du er ked af det? (2016: 82%, 2017: 86%)
- Er du med til at bestemme, hvad I laver i børnehaven? (2016: 46%, 2017: 51%)
- Får du tit skæld ud af de voksne? (2016: 25%, 2017: 22%)*
- Er der meget larm i børnehaven? (2016: 63%, 2017: 60%)*
- Er legepladsen god at lege på? (2016: 87%, 2017: 92%)

*) Ved disse spørgsmål er nedgangen i 'ja'-besvarelser udtryk for en positiv udvikling.

Samtidig ses en tilbagegang fra 2016-2017 ved følgende spørgsmål:

- Har du nogen gode venner i børnehaven? (2016: 95%, 2017: 93%)
- Har du det tit for varmt inde i børnehaven? (2016: 54%, 2017: 58%)
- Er der beskidt i børnehaven? (2016: 23%, 2017: 27%).

Overordnet set har udviklingen siden 2016 været positiv, hvilket svarer godt overens med resultatet for det opsummerende spørgsmål.

I en rapport med det samlede resultat for hele kommunen er resultatet sammenlignet med resultatet for 2016. Derudover er besvarelsenerne for henholdsvis piger og drenge sammenlignet. Forskellene mellem drenge og pigers besvarelser ses f.eks. ved spørgsmålet om man har gode venner i børnehaven, hvor flere drenge end piger svarer 'ja'. Færre piger end drenge har svaret, at de har drillet andre børn i børnehaven og flere drenge end piger svarer, at de tit får skæld ud af de voksne.

Der udarbejdes en rapport for hver enkelt dagtilbud/afdeling, som udsendes efter denne orientering af Udvalget for Børn og Undervisning. Rapporten indeholder en sammenligning med resultatet fra 2016, en sammenligning af drenge og pigers besvarelser samt en sammenligning med kommunegennemsnit og evt. dagtilbudsrultat. Det enkelte dagtilbud iværksætter relevante lokale tiltag på baggrund af rapporten.

Konsekvens i forhold til visionen

Undersøgelsen spørger til børnenes oplevelse af legepladsen og mulighederne for at lege vildt udendørs.

Her svarer 50% af børnene i 2017 'ja' til at de har mulighed for at lege vildt udenfor mod 52% i 2016. I 2017 svarer 92% af børnene, at legepladsen er god at lege på mod 87% i 2016.

Retsgrundlag

Dagtilbudsloven

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Samlede resultater - Varde Kommune

96957/17

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at trivselsmålingens resultater drøftes og tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Taget til efterretning.

561. Undersøgelse - Plejefamiliers oplevelse af vejledning og støtte

Dok.nr.: 14713
Sagsid.: 17/8783
Initialer: lcor
Åben sag

Sagsfremstilling

På baggrund af et ønske fra udvalget fremlægges forslag til en undersøgelse af plejefamiliers oplevelse af den støtte, i form af råd og vejledning, supervision og uddannelse, som plejefamilier modtager fra Varde Kommune.

Der ønskes en stillingtagen fra udvalget til formålet med undersøgelsen, herunder hvilken viden, der ønskes fra undersøgelsen, hvorefter forvaltningen med baggrund heri udarbejder et mere præcist undersøgelsesdesign.

Der foreslås følgende formål med undersøgelsen:

Overordnet ses følgende formål med undersøgelsen: at opnå øget viden om plejefamiliernes oplevelse af den støtte, de modtager fra Varde Kommune. Undersøgelsens resultat vil herefter indgå i et samlet grundlag for at vurdere, om der skal ske justeringer af støtten.

Der foreslås 2 modeller for undersøgelsen. Model 1 er den ressourcemæssigt letteste undersøgelse og vil kunne gennemføres på kortest tid. I model 2 suppleres med en kvalitativ undersøgelse, hvilket gør denne ressourcemæssigt tungere og kræver en længere undersøgelsesperiode.

Fælles for modellerne er, at de indeholder en spørgeskemaundersøgelse blandt alle aktive plejefamilier, hvor Varde Kommune er handlekommune, og plejefamilien derfor modtager støtte fra Varde Kommune. Spørgeskemaundersøgelsen måler primært tilfredsheden med den nuværende støtte fra kommunen. I den præcise udformning af spørgsmålene vil det blive overvejet, om der skal være forskel på spørgsmålene for de forskellige typer af plejefamilier.

Model 1: Spørgeskemaundersøgelse

Ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse kan plejefamiliernes oplevelse og grad af tilfredshed med nuværende støtte afdækkes, og der kan gives bud på forbedringer. Der spørges i undersøgelsen blandt andet til følgende temaer:

- Hvor meget og hvilken støtte modtages?
- Hvordan opleves kvaliteten af den modtagne støtte?
- Hvilke behov oplever plejefamilierne?
- Er der forslag til forbedringer?

Model 1 kan gennemføres med fremlæggelse af resultaterne for Udvalget for Børn og Undervisning i november.

Model 2: Spørgeskemaundersøgelse suppleret med kvalitative interviews

Der udarbejdes en spørgeskemaundersøgelse som i model 1, som efterfølgende suppleres med interviews, der kvalificerer spørgeskemaundersøgelsen og dermed kan give yderligere viden om, hvilke forbedringer, der kan arbejdes med, og hvad man kan lægge vægt på i en eventuel justering af modellen for støtte til plejefamilier.

Med udgangspunkt i resultatet af spørgeskemaundersøgelsen spørges til forslag til forbedringer samt "gode råd" i arbejdet med at udvikle en ny model.

Resultater af spørgeskemaundersøgelsen samt oplæg til drøftelse af temaer for de kvalitative interviews kan fremlægges for Udvalget for Børn og Undervisning i november. Herefter kan den kvalitative del af undersøgelsen gennemføres og de samlede resultater fremlægges for udvalget i december sammen med oplæg for en eventuel justeret model for støtte.

Beskrivelse af retningslinjer for plejefamilier ansat af Varde Kommune, herunder procedurer for godkendelse, ansættelsesvilkår og tilsyn vedlægges - dok. 31492-16.

Forvaltningens vurdering

Model 1 vil give viden om, hvorvidt plejefamilierne oplever behov for at justere modellen for støtte med mulighed for forslag til forbedringer. Hvis der skal opnås en bedre forståelse af plejefamiliernes behov og et mere nuanceret beslutningsgrundlag for eventuelt at justere støtten, er det nødvendigt at gennemføre model 2. Interview giver bedre mulighed for at få uddybet plejefamiliernes udsagn.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Lov om Social Service.

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Retningslinjer for plejefamilier - Godkendelse, tilsyn og ansættelse 31492/16

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at forslaget til formål med undersøgelsen godkendes,

at der gennemføres en undersøgelse efter model 2.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Anbefalingen blev godkendt.

562. Området for udsatte børn og unge - status august 2017

Dok.nr.: 14677

Sagsid.: 16/12014

Initialer: lcor

Åben sag

Sagsfremstilling

Området for udsatte børn og unge er udpeget som risikoområde i forhold til overholdelse af budgettet. Der fremlægges på denne baggrund kvartalsvis status på økonomien, samt hvordan der arbejdes med styring af området.

Der arbejdes videre med udviklingen af et forbedret datagrundlag, der kan give et bedre ledelsesgrundlag for både faglig styring og økonomistyring. Det handler både om at sikre valide data, udvælge kritiske faktorer for tendenser for udviklingen, samt praksis for hvordan data anvendes ledelses- og styringsmæssigt.

På mødet fremlægges status for økonomien på området.

Desuden fremlægges opdateret datagrundlag for blandt andet antal sager pr. rådgiver, underretninger, børnefaglige undersøgelser, antal af forskellige typer af foranstaltninger (flow i sager), indsatsernes varighed og status på anbringelsesområdet.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Lov om Social Service

Økonomi

Høring

Ingen

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at orienteringen tages til efterretning.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Orienteringen blev taget til efterretning.

563. Dagsorden til dialogmøde med Børn og Familie

Dok.nr.: 14540

Sagsid.: 15/3060

Initialer: bilc

Åben sag

Sagsfremstilling

Der fremlægges forslag til dagsorden for udvalgets dialogmøde 19. september 2017 med Børn og Familie.

Konsekvens i forhold til visionen

Ingen

Retsgrundlag

Aftalestyring

Økonomi

Ingen

Høring

Ingen

Bilag:

1 Åben Dagsorden - Dialogmøde 19.09.2017 kl. 14.15 (Børn og Familie) 182845/16

Anbefaling

Forvaltningen anbefaler,

at yderligere punkter til dagsordenen for dialogmødet drøftes,

at endelig dagsorden for dialogmødet fastlægges.

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Dagsordenen blev godkendt.

564. Gensidig orientering

Dok.nr.: 14580

Sagsid.: 17/150

Initialer: bilc

Åben sag

Sagsfremstilling

Orientering ved formanden:

- KL Partnerskab om udvikling af kvalitet i dagtilbud – Ud over udvalgsformanden opfordres 1 udvalgsmedlem til at deltage i 3 fælles seminarer. Hvem skal tilmeldes?
  - Ø 20. september kl. 9.30-16.00 i Vejle
  - Ø 12. april 2018 kl. 9.30-16.00 i KL-Huset
  - Ø 14. november 2018 kl. 9.30-16.00 i Kolding
- Brev fra Undervisningsministeriet – 'Ønsker alle en god skolestart'

Orientering ved direktøren:

- 'Skoler og dagtilbud for alle'
- Arbejdsgruppens forslag til distriktsgrænser mellem Lykkesgårdskolen og Lerpøtskolen fra 2021
- Resultat af Skoletrafiktest 2017 – dok. 92678-17

Orientering ved udvalgets medlemmer:

Bilag:

1	Åben	Distrikt tegning - Varde by - Ny distriktgrænse	98058/17
2	Åben	Udkast til skoledistriktsgrænse mellem byskolerne i Varde by - defineret på adresser	99104/17
3	Åben	opsamling af principper fra møde om skoledistriktsgrænser i Varde By 120617	97879/17
4	Åben	Skoledistriktsgrænse mellem Lerpøtskolen og Lykkesgårdskolen fra skoleåret 2021/2022	103618/17
5	Åben	Liste over ledere i dagtilbud pr.1.8.2018	122292/17
6	Åben	Oversigt over skoleledere	124549/17
7	Åben	UVM's brev til borgmesteren og Udvalget for Børn og Undervisning - Ønsker alle et godt skoleår	127685/17
8	Åben	Resultat af kommunernes Skoletrafiktest 2017	92678/17

Beslutning Udvalget for Børn og Undervisning den 22-08-2017

Fraværende: Ingen

Stig Leerbeck deltager i de 3 fælles seminarer i forbindelse med Partnerskab om udvikling af kvalitet i dagtilbud.

Orienteringerne blev taget til efterretning.

Bilagsliste

549. Fortsat behandling af budget 2018-2021
1. Bemærkninger til Varde kommunes økonomiske konsekvenser i forbindelse med lov- og cirkulæreprogrammet 2018 på Børn- og Undervisningsudvalgets område (109369/17)
  2. Lov- og Cirkulæreprogram - regulering af de generelle tilskud til kommunerne i 2018 på Børn- og Undervisningsudvalgets område (106090/17)
  3. Oversigt over tekniske ændringer til driftsbudget efter uge 25 - 2017 (47993/17)
550. Regeringens udspil 'Tro på dig selv'
1. 170510-Tro-paa-dig-selv-pm-fil.pdf (85108/17)
  2. Bilag 2_Tro på dig selv (93129/17)
551. Tilknytning af 10iCampus til Ungdomsskolen
1. Forslag til handleplan Ungdomsskolen og 10iCampus (110785/17)
  2. Udtalelse fra bestyrelsen ved Sct. Jacobi Skole - Udtalelse vedr. påtænkt beslutning om at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen (126686/17)
  3. Udtalelse fra Ungdomsskolens bestyrelse vedr. påtænkt beslutning om at 10iCampus tilknyttes Ungdomsskolen (128019/17)
552. Videreførelse af projekt 'Databaseret Skoleledelse'
1. Evaluering af skoleudvikling gennem databaseret praksis 2015-2017 (124225/17)
  2. Ansøgning A.P. Møller Fonden - Videreførelse af Databaseret Skoleledelse - aug 17 - maj 19 (125572/17)
553. Tillægsbevilling - Udviklingsprojekt under EU-programmet Erasmus+
1. Ansøgning Erasmus+ 2017 - afsendt 31.01.2017 (28138/17)
554. National klageinstans mod mobning
1. KL - Den national klageinstans mod mobning i skolen træder i kraft 01.08.2017 (109795/17)
  2. Forslag til procesplan for implementering af antimobbestrategi på skoler (112325/17)
555. Brugerevaluering af erhvervsplaymakerordning
1. Evaluering - Erhvervsplaymaker (75458/17)
556. Evaluering af obligatorisk erhvervspraktik
1. Erfaringsanalyse Obligatorisk erhvervspraktik i 8. klasse (pdf) (131967/17)
557. Erfaringsanalyse af Dreng- og UngeCamps
1. Erfaringsanalyse Dreng og ungecamp (104828/17)
  2. Oversigt - Faglige progression, Dreng- og UngeCamps 2015-2017 (124967/17)
558. Orientering om prognose for dagtilbud pr. 15.7.17
1. Prognose for dagtilbud 2017/2018 (5721/17)
559. Regeringens reform - Stærke Dagtilbud
1. Publikation - Stærke Dagtilbud (76555/17)

2. Stærke Dagtilbud (98901/17)
3. Stærke Dagtilbud overblik over initiativer (107875/17)

560. Resultater af trivselsmåling blandt 5-årige 2017
  1. Samlede resultater - Varde Kommune (96957/17)

561. Undersøgelse - Plejefamiliers oplevelse af vejledning og støtte
  1. Retningslinjer for plejefamilier - Godkendelse, tilsyn og ansættelse (31492/16)

563. Dagsorden til dialogmøde med Børn og Familie
  1. Dagsorden - Dialogmøde 19.09.2017 kl. 14.15 (Børn og Familie) (182845/16)

564. Gensidig orientering
  1. Distrikt tegning - Varde by - Ny distriktgrænse (98058/17)
  2. Udkast til skoledistriktsgrænse mellem byskolerne i Varde by - defineret på adresser (99104/17)
  3. opsamling af principper fra møde om skoledistriktsgrænser i Varde By 120617 (97879/17)
  4. Skoledistriktsgrænse mellem Lerpøtskolen og Lykkesgårdskolen fra skoleåret 2021/2022 (103618/17)
  5. Liste over ledere i dagtilbud pr.1.8.2018 (122292/17)
  6. Oversigt over skoleledere (124549/17)
  7. UVM's brev til borgmesteren og Udvalget for Børn og Undervisning - Ønsker alle et godt skoleår (127685/17)
  8. Resultat af kommunernes Skoletrafiktest 2017 (92678/17)

Underskriftsblad

Per Rask Jensen

Stig Leerbeck

Marianne Bruun Kristiansen

Arne Lindberg Callesen

Keld Jacobsen

Susanne Bergmann

Tina Agergaard Hansen